

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืน
ของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ *

Enhancing of People's Participation in Quality of Life
Development According to Sustainable Buddhist Way of
Kanchana Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province

พระครูโสภณกิตติบัณฑิต และ สายัณห์ อินันใจ
Phrakrusoponkittibundit and Sayan Innanjai
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
Branch of Political Science, Mahachularongkorrajvidyalaya University,
Phrae Campus
Corresponding Author, Email: phdbsn11@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความวิจัยนี้ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธ และประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี เชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 368 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา สถิติถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง เชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่าง 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ 15 รูปหรือคน และการศึกษาเชิงปฏิบัติการ 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ

* ได้รับความเห็นชอบ: 29 กรกฎาคม 2567; แก้ไขบทความ: 23 ตุลาคม 2567; ตีพิมพ์: 24 ตุลาคม 2567

พรรณนาความ สมมุติฐานการวิจัย 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อย 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ การสื่อสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามา มีบทบาท การสร้างความร่วมมือ การให้อำนาจแก่ประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐาน 1 ปัจจัยด้านการให้อำนาจแก่ประชาชน การสร้างความร่วมมือ การเข้ามา มีบทบาท การปรึกษาหารือ และการสื่อสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือยอมรับสมมุติฐานที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารประชาชนมีจิตเมตตาช่วยเหลือประชาชนในชุมชน มีความกรุณาเข้าร่วมพัฒนาชุมชน และพัฒนาอาชีพ มีความยินดีร่วมรักษาสีงแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ร่วมสร้างความเข้มแข็ง รักษาความปลอดภัยให้กับชุมชน ผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; การมีส่วนร่วมของประชาชน; การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธ

Abstract

The objectives of this research article were to study the level of people's participation in developing the quality of life, to study factors affecting people's participation in developing the quality of life, to develop a model for enhancing people's participation in developing the quality of life according to sustainable Buddhist way and to evaluate a model of enhancement people's participation in developing the quality of life according to sustainable Buddhist way. This research was mixed methods research. The quantitative research used questionnaires as a research tool with a sample of 368 people, obtained from Taro Yamane's sample size calculation, randomly stratified into groups. It analyzed descriptive statistics and multiple linear regression statistics. Qualitative research used structured interviews as a research tool with a sample group of 25 people, focus group

discussions of 15 persons, and action research of 18 people. Data was analyzed by descriptive method. The research hypothesizes are that 1) People's participations in developing quality of life are at a low level, 2) Factors affected people's participation in developing the quality of life are communication factors, consultation factors, plays a role factors, creating cooperation factors and empowering the people factors.

The research result; The level of people's participation in developing the quality of life was at a high level which rejected hypothesis 1. The factor of empowering the people, factors in creating cooperation, factors that plays a role, consultation factors and communication factors had a significant effect on people's participation in developing the quality of life at the .01 level or accepted hypothesis 2. The results of the development of a model to enhance people's participation in developing quality of life according to the principles of the Brahmvihāra, people had loving-kindness and help people in the community, had compassion and participate in developing the community and developing careers, were sympathetic joy to participate preserve the environment, good traditions and cultures, and help create strength and maintain safety for the community. The results of the evaluation of the model for enhancing people's participation in developing quality of life according to Buddhist principles were overall at a high level.

Keywords: enhancing; people's participation; life quality's development according to Buddhist way

1. บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals [SDGs]) ซึ่งประชาคมโลกได้ตกลงร่วมกัน และใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนา โดยมีเป้าหมาย 17 ข้อ หรือสรุปได้ 5 มิติความยั่งยืน เรียกว่า 5Ps

ได้แก่ 1) มิติสังคม (people) 2) มิตีเศรษฐกิจ (Prosperity) 3) มิตีสิ่งแวดล้อม (Planet) 4) มิตีสันติภาพและสถาบัน (Peace) และ 5) มิตีเรื่องหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) (อรศิริ ไม้ทอง, พระสุธีรัตนบัณฑิต, และ พระเทพวัชรจารย์, 2564)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักหัวใจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนเป็นอย่างยิ่งเพราะประเทศที่เจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบันต่างให้โอกาสประชาชนในประเทศได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ ซึ่งมีหลักที่สำคัญประกอบด้วย คือ 1) การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิและเป็นเอกสิทธิของบุคคลที่ต้องให้ความเคารพและให้เกียรติ บุคคลต้องไม่ถูกบังคับและครอบงำ 2) การมีส่วนร่วม คือการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผลรวมของข้อผูกมัดของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกในรูปของพฤติกรรมร่วม และผลประโยชน์ร่วมบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าโครงการเป็นของพวกเขา เพื่อพวกเขา 3) การมีส่วนร่วม คือส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบท และ 4) การมีส่วนร่วม คือการชี้วัดการพัฒนาชนบท ยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นฐานมากขึ้นเท่าใดก็แสดงว่าผลประโยชน์จะตกเป็นของประชาชนมากขึ้นเท่านั้น (ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2551) ซึ่งจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นพบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมและการพัฒนาเครือข่ายชุมชนสัมพันธ์วิถีพุทธต้องดำเนินการในลักษณะความร่วมมือของชุมชนกับส่วนงานหรือองค์กรที่จะเข้าดำเนินงาน และจะต้องประสานการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชนกับส่วนงานภาครัฐในพื้นที่ซึ่งเป็นเครือข่ายในเชิงโครงสร้างและองค์กรภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุน รวมถึงกลุ่มหรือเครือข่ายการพัฒนาชุมชนอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานความร่วมมือ และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (สุทธิพันธ์ อรัญญาสา, 2564)

ข้อมูลสถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนไทยในปัจจุบัน พบว่า 1) ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรให้สูงขึ้น ส่วนความไม่รู้หรือการขาดการศึกษาเป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดสุขภาพอนามัยที่ดี 2) ด้านสุขภาพอนามัยประชากรในประเทศไทยโดยเฉพาะประชากรในชนบท มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเนื่องจากบริโภคอาหารได้ไม่เพียงพอ หรือไม่ถูกตามหลักโภชนาการ ปัญหาในด้านการแพทย์และสาธารณสุข ปัญหาการขาดสุขนิสัยที่ดี 3) ด้านการประกอบอาชีพ ปัจจุบันอัตราการว่างงานสูงขึ้นเรื่อย ๆ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการท้องถิ่นหรือบ้านเมือง คนไทยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในอัตราที่ต่ำ ไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด หรือระดับชาติ (พงศ์รัตน์ ภิรมย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสฏฐ์, 2563)

นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอและขาดการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร และด้วยความผันแปรของพลวัตทางสังคมที่ความเป็นปัจเจกมีแนวโน้มสูงขึ้น ค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไป และความก้าวหน้าของโลกออนไลน์ที่เติบโตแพร่หลายและสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็ว นำไปสู่ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เรียกร้องให้ภาครัฐพัฒนาการดำเนินงานให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ภาครัฐต้องยิ่งตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการให้สามารถเชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นภาคีการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศอย่างมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565)

จากข้อมูลดังกล่าวเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นถึงการปกครองที่เน้นนโยบายจากข้างบนลงสู่เบื้องล่าง หากภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่ภาครัฐมากยิ่งขึ้นก็จะส่งผลให้การแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนและจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานภายในจังหวัดแพร่พบว่า แต่ละหน่วยงานมีแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัดที่แตกต่างกัน การติดตามหรือประเมินก็แยกส่วนกันดำเนินการ จึงขาดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้น หากแต่ละหน่วยงานมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันและให้ภาคประชาชน หรือภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก็จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตประชาชนจังหวัดแพร่ดีขึ้น (พงศ์รัตน์ ภิรมย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร, 2563)

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา มีการพัฒนาให้เป็นองค์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นหน่วยบริหารสังคมที่ดีมีมาตรฐานในการสร้างความร่วมมือ ได้ให้การบริการประชาชนมาตามลำดับ (องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา, 2564) แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาก็ยังมีปัญหาความต้องการด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ด้านเส้นทางคมนาคมเพื่อการสัญจร และถนนเพื่อการเกษตร ปัญหาด้านรายได้น้อย ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ และความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแพร่, 2565) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในห้วงฤดูแล้ง ปัญหารายได้และอาชีพของประชาชน ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่แน่นอน หรือมีราคาตกต่ำ ขาดอำนาจในการต่อรอง ถนนในหมู่บ้านชำรุดเสียหาย (ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารงานปกครอง (ศสป.) กรมการปกครอง (วังไชยา), 2563)

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนามีอยู่ในระดับหนึ่งแต่ยังไม่มาก และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขด้วยการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มากขึ้น โดยการนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาบูรณาการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บรรลุผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่หลักพรหมวิหารธรรมอันเป็นหลักธรรมที่จะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนได้

ดังนั้น จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการนำเอาหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
4. เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสานกับการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนมีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปภายในพื้นที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตดังกล่าว โดยมีประชากรในชุมชนจะมีจำนวน 4,529 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่, 2565) ใช้สูตรของ Taro Yamane ที่กำหนดให้มีความเชื่อมั่น 95 % และให้มีความคลาดเคลื่อน 5% ($e = .05$) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

วิธีทำ

$$n = \frac{4,529}{1 + 4,529(.05)^2}$$

$$= \frac{4,529}{1 + 11.32} = \frac{4,529}{12.32}$$

$$= 367.61 \text{ ราย}$$

$$n = 368 \text{ ราย}$$

รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 368 คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) นอกจากนี้ยังใช้ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยพิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากรโดยทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้หมู่บ้านเป็นเขตพื้นที่ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนที่อาศัยบนพื้นที่ของตำบลกาญจนา รวม 368 คน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1	บ้านดอนดี	696	57
2	บ้านดอนแก้ว	449	36
3	บ้านหัวฝาย	539	44
4	บ้านหนองบ่อ	419	34
5	บ้านกวาว	439	36
6	บ้านทุ่งอ้วน	452	37
7	บ้านดอนดี	533	43
8	บ้านหัวฝาย	455	37
9	บ้านกาญจนา	547	44
	รวม	4,529	368

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเชิงคุณภาพ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้สามารถในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเกี่ยวข้องกับประชาชนในชุมชนตำบลกาญจนาโดยตรง ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น จำนวน 9 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน กลุ่มประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวน 25 รูปหรือคน เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

1.2.2 ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน ผู้นำปกครองท้องถิ่น จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา จำนวน 5 คน และนักวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน นักวิชาการมหาวิทยาลัย รวมจำนวน 15 รูปหรือคน เพื่อทราบการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืน

1.2.3 กลุ่มตัวแทนประชาชนแกนนำต้นแบบในเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้แทนประชาชนแกนนำเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชน จำนวน 9 ชุมชน จำนวน 18 คน (ชุมชนละ 2 คน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม โดยทำการสำรวจด้านความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จังหวัดแพร่ และด้านความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2.2 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา

2.3 สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทราบการพัฒนาแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2.4 แบบประเมินผลการปฏิบัติการด้านรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภท ดังนี้ 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วสอบถามไปยังประชาชนที่มีประชาชนมีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปภายในพื้นที่ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 368 ชุด ได้รับกลับคืน 368 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูปหรือคน 3) ข้อมูลเชิงปฏิบัติการ กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยมีการเชิญประชาชนที่เป็นตัวแทนของชุมชน 9 ชุมชน จำนวน 18 คน (ชุมชนละ 2 คน) และทำการประเมินผลการปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation: r) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการ (Stepwise Method) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ในการวิเคราะห์ไว้ที่ระดับ 0.05

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามผลการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 123 คน ส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป จำนวน 199 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 261 คน

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	3.56	0.45	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม	3.54	0.57	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน	3.54	0.43	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน	3.51	0.61	มาก
เฉลี่ยรวม	3.53	0.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.45) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.43) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.57) และน้อยที่สุดได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.61) ตามลำดับ

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประชาชนส่วนหนึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมแต่ยังไม่มากนัก เพราะสภาพเศรษฐกิจในครอบครัว และภาระหน้าที่ อีกทั้งต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพทั้งด้านทำการเกษตร รับจ้างส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการรับรู้รับทราบและค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาได้

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า

ประชาชนส่วนหนึ่งเข้าร่วมวางแผนดีแต่ยังไม่มากเพราะต้องหาเลี้ยงชีพ บางกิจกรรมคนในพื้นที่ให้ความร่วมมือไม่มาก การวางแผนมีการสื่อสารที่ล่าช้า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ค่อยทั่วถึง

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าประชาชนส่วนหนึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมดีแต่ยังไม่มากนัก อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมจึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีการร่วมลงทุนไม่มากนักเพราะประชาชนมีปัญหาด้านการเงิน การจัดกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานมีเวลาจำกัดเกินไป องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาดี อีกทั้งประชาชนได้ให้การสนับสนุนในการร่วมบริจาคเงิน และอุปกรณ์สมทบในการพัฒนาวัด ชุมชน และโรงเรียนตามโอกาสดี

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าประชาชนแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมดีแต่ยังไม่มากนักในการให้ข้อคิดเห็นด้านการติดตามและประเมินผล เมื่อสิ้นสุดโครงการไม่ได้ติดตามประเมินผลของโครงการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีเวลาเพราะต้องหาเลี้ยงชีพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

1. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) กับตัวแปรตาม (Y)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 5 ตัว กับตัวแปรตาม (Y) จำนวน 4 ตัว นำเสนอดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	Pearson's (r)	P-Value
การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุ	การสื่อสาร	1.000	.000**
การมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม	การปรึกษาหารือ	.630	.000**
การมีส่วนร่วมลงทุนและการปฏิบัติงาน	การเข้ามามีบทบาท	.649	.000**
การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลงาน	การสร้างความร่วมมือ	.638	.000**
	การให้อำนาจแก่ประชาชน	.677	.000**

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 จากการวิเคราะห์ค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 5 ตัว กับตัวแปรตาม จำนวน 4 ตัว มีความสัมพันธ์ตามตัวแปร (Y) ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสาร (1.000) การให้อำนาจแก่ประชาชน (.677) การเข้ามามีบทบาท (.649) การสร้างความร่วมมือ (.638) การปรึกษาหารือ (.630) โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน ($X_1, X_2, \dots, X_5$) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน

ตัวแปรที่ศึกษา	การสื่อสาร (X ₁)	การปรึกษาหารือ (X ₂)	การเข้ามามี บทบาท (X ₃)	การสร้าง ความร่วมมือ (X ₄)	การให้ อำนาจแก่ ประชาชน (X ₅)
การสื่อสาร (X ₁)	1.000	.637**	.652**	.630**	.691**
การปรึกษาหารือ (X ₂)		1.000	.688**	.613**	.711**
การเข้ามามีบทบาท (X ₃)			1.000	.677**	.717**
การสร้าง ความร่วมมือ (X ₄)				1.000	.647**
การให้อำนาจ แก่ประชาชน (X ₅)					1.000

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การปรึกษาหารือ 3) การเข้ามามีบทบาท 4) การสร้างความร่วมมือ 5) การให้อำนาจแก่ประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์สูงเกิน 0.85 โดยส่วนใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง (0.501 - 0.700) จำนวน 8 คู่ ตัวแปรอิสระคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับความสัมพันธ์สูง (0.701 ขึ้นไป) จำนวน 2 คู่ โดยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions)

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน ค่าสถิติ t และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

Multiple R	.847				
R Square	.718				
F	175.507*				
Sig. of F	0.000				
ค่าแปรพยากรณ์ หรือตัวแปร อิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ ของปัจจัย (B)	ค่าความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน (SE.B)	ค่าสัมประสิทธิ์การ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	ค่าสถิติ t(T)	ระดับ นัยสำคัญ ของ t(Sig.T)
Constant	.910	0.090		9.952	0.000
การให้อาณาแก่ ประชาชน	.195	.035	.268	5.515	0.000
การสร้างควม ร่วมมือ	.176	.033	.229	5.382	0.000
การเข้ามามี บทบาท	.158	.035	.215	4.554	0.000
การ บริหารหรือ	.123	.034	.161	3.593	0.000
การสื่อสาร	.084	.033	.110	2.535	0.012

$a = 0.910$ $R = 0.847$ $R^2 = 0.718$ $SE_{est} = 0.23070$ $F = 175.507^*$

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยการใช้การวิเคราะห์แบบการคัดเลือกตัวแปรอิสระ แก่สมการทีละตัว (Stepwise Method) พบว่า

1. ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .847

2. ตัวแปรอิสระทั้งห้าตัวสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรกับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 71.8 ($R^2 = 0.718$)

3. ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการผันแปรกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับตัวแปรที่มีผลการผันแปรกับตัวแปรตามในรูปแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านการให้อำนาจแก่ประชาชน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการเข้ามามีบทบาท ด้านการปรึกษาหารือ ด้านการสื่อสารตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มด้านสังคมสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส 2) กลุ่มด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน และ 3) กลุ่มด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. ส่วนรูปแบบหรือกระบวนการความร่วมมือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบที่เกิดจากทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือทางราชการดำเนินการให้ ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนและ

หมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น และรูปแบบหรือกระบวนการความร่วมมือที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งขึ้นมาเองตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพัฒนาชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ศิลปประเพณี และวัฒนธรรม กลุ่มพระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์ กลุ่มสงเคราะห์ฌาปนกิจหมู่บ้าน

3. ด้านผลของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืน พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้นำเอาหลักธรรมพรหมวิหารธรรมมาบูรณาการในการดำเนินการดังนี้ ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมประชาชนมีจิตเมตตาช่วยเหลือชุมชนทั้งผู้ด้อยโอกาสและบุคคลทั่วไป มีความกรุณาร่วมพัฒนาชุมชน และการพัฒนาความรู้ด้านอาชีพ มีความยินดีร่วมกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีการสนับสนุนอย่างเป็นกลางเข้าร่วมสร้างความเข้มแข็งด้วยการเสริมสร้างนำเทคโนโลยีมาใช้ การป้องกันรักษาความปลอดภัยทั้งร่างกาย และทรัพย์สินให้กับชุมชน ร่วมการพัฒนาแกนนำชุมชน เสริมสร้างเครือข่าย สร้างการมีส่วนร่วม อีกทั้งมีการนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาบูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน

4. ผลลัพธ์ของการความร่วมมือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืน พบว่า เกิดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตค่อนข้างดี ด้านสังคมสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสทำให้ได้แก่เด็กพิเศษ เยาวชนอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข มีหลักสูตรการเรียนการสอน และมีความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมการออกกำลังกายทำให้ประชาชนห่างไกลจากโรค อีกทั้งมีสุขภาพที่แข็งแรง ผู้สูงอายุได้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิต ด้านการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความสะอาด และน่าอยู่ ประชาชนมีความอบอุ่น และส่งเสริมอาชีพทำให้แก่ประชาชน สามารถสร้างรายได้ตามอัตภาพ ชุมชนมีความเข้มแข็งของและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสามัคคีปรองดองกันในหมู่ประชาชน มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ทำให้เด็กและเยาวชนได้มีพื้นที่กิจกรรมที่ดีในการดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

5. แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาบูรณาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการให้ประชาชน

ร่วมช่วยเหลือชุมชน ด้านการเสียสละในการเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชนและชุมชน ด้วยความไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ยินดีสนับสนุนเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจนประสบผลสำเร็จ ควรมุ่งมั่นในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนัก ส่งเสริมความรู้ เสริมสร้างเทคโนโลยีให้ทั่วถึง สร้างเครือข่าย สร้างการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากขึ้นก็จะส่งให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประสบผลสำเร็จได้

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนอำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมตามตารางดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจน อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืน

n=18

การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจน อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่	ระดับปฏิบัติการ		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านบริบท	4.31	0.18	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.36	0.19	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.42	0.15	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.33	0.19	มาก
เฉลี่ยรวม	4.35	0.11	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ต่อการจัดการประเภทรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.35, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ =4.42, S.D.=0.15) รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.19) ด้านผลผลิต ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=0.19) และน้อยที่สุดได้แก่ด้านบริบท ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=0.18) ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผลจากการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแล้วทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ได้เครือข่ายในการร่วมพัฒนา ได้มีส่วนร่วมในการระดมความคิดอย่างทั่วถึง และสามารถนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาบูรณาการในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางเอาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โดยเฉพาะปัจจุบันได้มุ่งเน้นนำประชาชนมาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นที่ตั้งในการพัฒนาและที่สำคัญมุ่งเน้นเสริมสร้างให้ประชาชนอยู่ดี กินดี มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑารัตน์ สอนสมุทร, ภมร ชันระหัตต์, และ ธนิศร ยืนยง (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์รัตน์ ภิรมย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย, และ ญัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ ด้านการให้อำนาจแก่ประชาชน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการเข้ามามีบทบาท ด้านการปรึกษาหารือ ด้านการสื่อสาร ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ด้าน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางเอาไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าการให้อำนาจแก่ประชาชนจากหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือดี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาลี สิริโพคา และพรสวรรค์ สุตะคาน (2561) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าระดับค่าเฉลี่ยตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยที่ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนมีปัจจัยอิทธิพลประกอบด้วย การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การพอประมาณ คุณธรรม และการมีความรู้ โดยตัวแปรอิทธิพลทั้ง 4 มีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร่วมกันที่ร้อยละ 49.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชนิดา ไสยรส (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .712 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ สามารถอธิบายว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ร้อยละ 56.60 ($R^2 = .565$)

3. การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า รูปแบบที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านสังคมสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนรูปแบบหรือกระบวนการความร่วมมือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบที่เกิดจากทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ และเป็นรูปแบบที่เกิดจากจัดตั้งขึ้นมากันเองตามวัตถุประสงค์ที่แต่ละกลุ่ม ส่วนการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม ด้วยการมีจิตเมตตาช่วยเหลือคนในชุมชน มีความกรุณาร่วมพัฒนาชุมชน และพัฒนาความรู้ในอาชีพ มีความยินดีร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม มีความเป็นกลางร่วมสร้างความเข้มแข็งใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ สร้างเครือข่าย เน้นการมีส่วนร่วม ส่วนผลลัพธ์ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตค่อนข้างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริชัย เชื้อตาพระ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้พระพุทธศาสนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในชุมชนตำบลคำฝี่ อำเภอ นานาแกลง จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนรู้จักและนำหลักธรรมที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ศีล 5 รองลงมา คือ หลักพรหมวิหาร 4 ขรวาาธรรม 4 และสังคหวัตถุ 4 ทำให้มีคุณภาพชีวิตดี

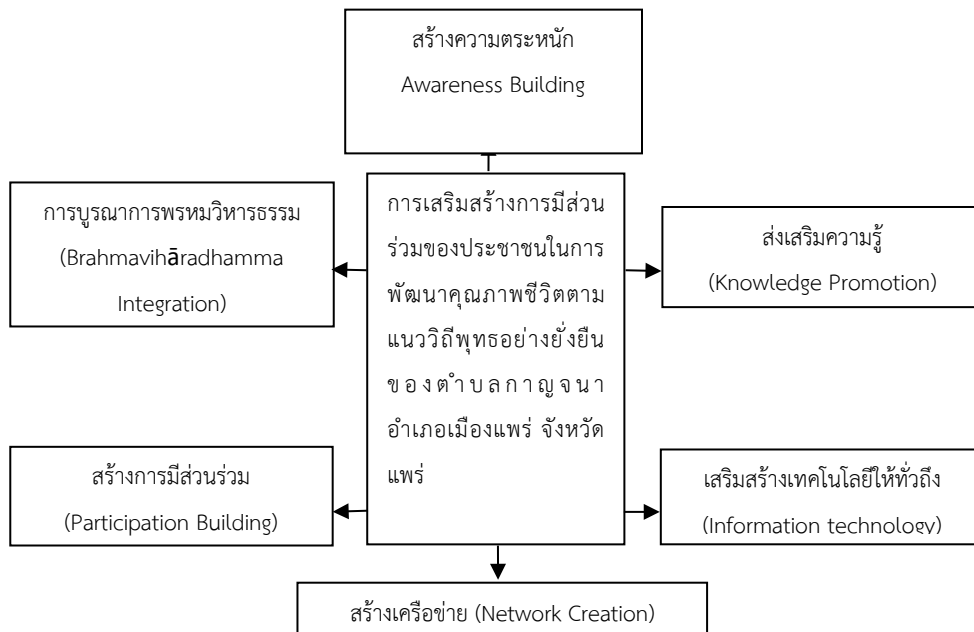
4. การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.35, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของสหัสกุลศรี (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในเชิงปริมาณพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านส่งเสริมสตรี

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธ อย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี โดยภาครัฐ มีโครงการส่งเสริมและสนับสนุนในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะเป็นการทำงานที่ส่วนราชการได้ดำเนินให้โดยประชาชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเป็นส่วนใหญ่ ผลจากการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นส่งผลให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในระดับหนึ่งซึ่งก็มีข้อจำกัดทั้งในด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ งบประมาณ เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาควรนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาบูรณาการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างจริงจัง ดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1. องค์ความรู้การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธอย่างยั่งยืนของตำบลกาญจนา อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาควมมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาควมส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนรับผิดชอบหรือเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการวางแผนงานการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาควมเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาควมจัดกิจกรรมอบรมให้ประชาชนได้มีส่วนรับผิดชอบหรือเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการวางแผนงานการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบน”

3.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนาและยกระดับชุมชนต้นแบบคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบน”

เอกสารอ้างอิง

จุฑารัตน์ สอนสมุทร, ภูมิ ชันชะหัด, และ ธนิศร ยืนยง. (2565). การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 16(2), 211-277.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139. ตอนพิเศษ 258 ง, หน้า 20.
- พงศ์รัตน์ ภิรมย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย, และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(4), 1492-1505.
- รัชนิดา ไสยรส. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน้อยเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 83-95.
- ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารงานปกครอง (ศสพ.) กรมการปกครอง (วังไชยา). (2563). แผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2561 – 2565) อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. สืบค้นจาก https://report.dopa.go.th/project_plan4/admin/myfile/1601365880_.pdf
- ศิริชัย เชื้อตาพระ. (2564). การใช้พระพุทธศาสนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในชุมชนตำบลคำพื อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(2), 341-353.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. (2551). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สหรัฐ กุลศรี. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารอุบลปริทรรศน์*, 5(2), 487-504.
- สาลิ สิริโสภา, และ พรสวรรค์ สุตะคาน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 15(2), 512-520.
- สำนักงานจังหวัดแพร่ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ.2561-2565 ฉบับทบทวน พ.ศ.2564 (เล่มที่ 1). สืบค้นจาก <https://infocenter.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER66/DRAWER041/GENERAL/DATA0000/00000940.PDF>

สุทธิพันธ์ อรัญญาส. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการสร้างเครือข่าย
ชุมชนสัมพันธ์วิถีพุทธ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(1), 202-216.

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา. (2564). รายงานผลการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล
กาญจนา ประจำปีงบประมาณ 2563. สืบค้นจาก

<https://www.kanjana.go.th/project-detail?hd=2&id=6389>

อรศิริ ไม้ทอง, พระสุธีรัตนบัณฑิต, และ พระเทพวัชรจารย์. (2564). กระบวนการเสริมสร้างจิต
อาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติ. *วารสารบัณฑิตศึกษา
ปริทรรศน์*, 17(3), 1-18.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York, NY:
Harper and Row.